GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 252. *Duminecă 30 Decemvre* 1884.

Nou abonamentŭ la *„Gazeta Transilvaniei.“*

Cu I Ianuariu st. v. 1885 se începe **unŭ nou abonamentŭ,** la care invitămŭ pe onorații amicĭ și sprijinitorĭ ai fóiei nóstre.

Prețulŭ abonamentului:
Pentru Austro-Ungaria:
pe trei lunĭ **3 fl.**
„ șése „ **6** „
„ unŭ anŭ **12** „
Pentru România și străinătate:
pe trei lunĭ **9 francĭ în aurŭ**
„ șése „ **18** „ „
„ unŭ anŭ **36** „ „

☞ *Din causa însemnatei scăderĭ a cursului biletelorŭ de bancă române, suntemŭ constrînșĭ a condiționá plata abonamentelorŭ în aurŭ, séu în hărtiă cu adausulŭ agiului.*

Rugămŭ pe d-nii abonațĭ, ca sĕ binevoiéscă a-șĭ reînoi de cu vreme abonamentulŭ, pentru ca sĕ nu se întrerupă espedițiunea ḑiarului.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Cestiunea universității române.

IV.

Brașovŭ, 29 Decemvre.

Este dificilă problema, de care voimŭ sĕ vorbimŭ în acestŭ articulŭ, tocmai așa de dificilă pe câtŭ este de greu și de stâncosă drumulŭ spre libertatea deplină a poporului românŭ din acestŭ statŭ.

Ne vomŭ încercá însĕ a-o desfășurá și décă junimea nóstră a moștenitŭ voința tare și neînfrântă dela glorioșii străbunĭ, atuncĭ de bună sémă deslegarea ei va urmá nu peste multŭ timpŭ în realitate, spre fericirea némului nostru și a patriei și spre lauda întregei omenirĭ.

Amŭ ḑisŭ junimea nóstră, pentru-că, décă este verba de dorințele și aspirațiunile legitime ale națiunei române din Transilvania și Ungaria, atuncĭ junimea română, sub care înțelegemŭ întréga nóstră generațiune jună, este chiămată a-le duce în împlinire.

Dare-ar bunulŭ Dumneḑeu, ca bĕtrânii poporului nostru sĕ trăiéscă sĕ véḑă cu ochii rodulŭ ostenelelorŭ lorŭ îndelungate, fructulŭ celŭ scumpŭ alŭ muncei, alŭ sudórei și alŭ lacrimelorŭ lorŭ de suferință!

Dér ori cum le-o fi partea dela Dumneḑeulŭ popórelorŭ, juna generațiune este și rĕmâne chiămată a merge înainte în luptă și a-o decide.

O! de ar fi pĕtrunsŭ fie-care din șirurile acestei tinere pleiade de sânțenia misiunei sale în aceste timpurĭ de nouĕ și grele cercărĭ!

A ne îndoi în adevĕratulŭ patriotismŭ, în devotamentulŭ și iubirea junimei române pentru națiune nu ne este iertatŭ, pentru că atuncĭ dărîmată ar fi cetățuia credinței nóstre în viitorulŭ ei și istoria ar vorbi cu disprețŭ de slăbiciunea si micinimia nóstră.

Ceea ce însĕ póte formá cu dreptŭ cuvêntŭ obiectulŭ îngrijirei nóstre este grava cestiune tactică și strategică a cunóscerei și a folosirei mijlócelorŭ celorŭ mai corespunḑĕtóre pentru ajungerea sublimului scopŭ, cătră care cu toții țintimŭ și năsuimŭ.

Aicĭ ne aducemŭ aminte de frumosulŭ versŭ alŭ străbunului Horațiu, unde acesta ne vorbesce de omulŭ făr' de pricepere, care s'a opritŭ la țĕrmulŭ rîului și-a așteptatŭ până se va scurge tótă apa lui, negândindu-se la vr'unŭ mijlocŭ spre a'lŭ puté trece. Omulŭ lui Horațiu nu numai că a fostŭ nesciutorŭ, ci i-a lipsitŭ și voința și resoluțiunea tare, ia lipsitŭ curagiulŭ și energia de a-și ajutá.

Este învederatŭ că juna nóstră generațiă nu va puté nicĭ-odată trece Rubiconulŭ, décă privirea ei nu va fi ațintită neîntreruptŭ ḑi și nópte la țĕrmulŭ, spre care a pornitŭ și décă nu va fi purtată în urmărirea marelui ei scopŭ pe aripile curagiului și ale entusiasmului.

Privițĭ mereu înainte junĭ românĭ, și iubițĭ — iubițĭ cu totŭ foculŭ inimei vóstre și din totŭ sufletulŭ vostru înainte de tóte limba dulce românéscă, căcĭ acéstă sânta amóre vĕ va da puterea și curagiulŭ, de care avețĭ atâta lipsă în lupta pentru recâștigarea drepturilorŭ națiunei române!

N'avemŭ decâtŭ sĕ ne uitămŭ la adversarii noștri politicĭ. Nu vedemŭ noi cu ce căldură, cu ce fanatismŭ își iubescŭ ei limba și naționalitatea? Nu auḑimŭ noi pe fruntașii lorŭ ḑicêndŭ și repețindŭ mereu, că limba lorŭ națională le este mai scumpă chiar decâtŭ libertatea?

Dér n'avemŭ lipsă a alergá la adversarĭ spre a câștigá unŭ esemplu pentru aceea cum trebue sĕ-șĭ iubéscă unŭ poporŭ limba sa națională. Nu ni-au lăsatŭ óre strămoșii noștri moștenire iubirea nesfêrșită cu orĭ ce sacrificii către limba nóstră românéscă?

Sĕ ne aducemŭ aminte de ei de luptele lorŭ, de suferințele și de dorințele lorŭ. Cu câtŭ mai multŭ nu suntemŭ noi datorĭ veacului acestuia alŭ luminei, ca sĕ dovedimŭ iubire și devotamentŭ cătră totŭ ce posedămŭ mai scumpŭ pe pămêntŭ?

Nu póte fi lege pe lume, care sĕ ne împedece a ne iubi limba și națiunalitatea mai pre susŭ de tóte. Insĕ orice amóre pretinde dovеḑi vie și necurmate, ea se manifestă numai prin fapte și prin jertfe.

Jertfe! Care poporŭ pe lume a jertfitŭ și jertfesce mai multŭ ca poporulŭ românŭ? Jertfesce bietulŭ însĕ mai totŭ în secŭ fără a vedé ródele muncei sale.

Nu vedețĭ că munca sécă l'a slăbitŭ mai de totŭ, nu vedețĭ că-i stă resuflarea și că o amorțélă cumplită începe a cuprinde membrele lui?

Ce póte adĭ sĕ mai susțină, ce póte sĕ mai încălḑéscă ósele sĕrmanului țĕranŭ românŭ? Nu cumva rachiulŭ stricatŭ din cârciumele jidovescĭ?

Este timpulŭ ca sĕ-i vină o încuragiare, unŭ ajutorŭ din vre-o parte, care sĕ-i întăréscă sufletulŭ și speranța într'unŭ viitorŭ mai bunŭ și mai demnŭ de omenire. Și acéstă încuragiare, acestŭ ajutorŭ este chiămată junimea română de a i-lŭ dá. Ea trebne sĕ i-lŭ dea acum îndată, imediatŭ și în modŭ vĕditŭ, ér nu pe așteptate „până când vorŭ sosí timpurĭ mai bune“ — când póte sĕrmanului i-se vorŭ fi sleitŭ tóte puterile de viață.

Juna nóstră generațiă trebue se îmbrace haina apostolutului naționalŭ.

Ea trebue sĕ probeze poporului prin fapte reale, că năsuințele ei suntŭ îndreptate numai spre binele și fericirea lui. Trebue sĕ ne interesămŭ ḑi și nópte de sórtea poporului, sĕ lucrămŭ cu tóte mijlócele pacînice ce ne stau la disposițiune pentru luminarea și apĕrarea lui de orice influințe stricăcióse.

Tinerii noștri sĕ nu'șĭ caute fericirea într'aceea, de a aspirá sĕ trăiéscă pe la orașe ca „domnĭ,“ ci mândria lorŭ sĕ fie înainte de tóte, ca comunele lorŭ natale sĕ le véḑă în stare bună și înflorítóre, ca pe părinții și frații lorŭ de acasă sĕ'i véḑă bine condușĭ și povĕțuițĭ în tóte. Ambițiunea lorŭ sĕ fie de a învĕța cum sĕ'i pótă apĕra mai bine față cu înrîurințele dușmane și cu vexațiunile organelorŭ publice.

In aceste vremurĭ grele și amenințătóre sĕ-șĭ țină de onóre orĭ ce june, fie elŭ absolventŭ de gimnasiu séu de facultate, de scólă de meserii séu agronomică, de a fi jude séu notarŭ, industriașŭ séu bunŭ agricultorŭ în comuna sa natală séu în orĭ ce comună română dela noi.

Pornindŭ odată pe acéstă cale sănĕtósă de progresŭ și de desvoltare sistematică, deschisŭ 'i va fi junimei nóstre isvorulŭ mijlócelorŭ, de care va avé lipsă pentru ajungerea scopului ei nobilŭ și mărețŭ.

Ea va duce entusiasmulŭ pentru marea nóstră causă națională în șirurile poporului și atuncĭ acestŭ poporŭ cu nobilă inimă și gata la orĭ-ce sacrificiu va da de bună voiă, ceea ce a trebuitŭ sĕ dea sutimĭ de anĭ, constrînsŭ de biciulŭ despoților, séŭ, va da cu bucuriă dijma și ḑeciuiala și pentru institutele nóstre de sciințe și arte, și pentru înălțarea templului culturei nóstre naționale a *„Universității române.“*

—o—

CRONICA POLITICĂ.

Conducĕtorulŭ partidei june cehice Dr. Eduard Gregr a ținutŭ în 8 Ianuariu st. n. unŭ interesantŭ discursŭ înaintea alegĕtorilorŭ sĕi din Raudnitz. Elŭ a arĕtatŭ mai înatêiu că în perioda actuală parlamentară de șése anĭ Cehii n'au dobênditŭ în privința națională, politică și economică nimicŭ de însemnĕtate afară de Universitate și de nouĕle ordine electorale pentru camerele de comerciu. In împrejurările de față nu s'a pututŭ dobêndi mai mult, dér aceste împrejurărĭ trebue sĕ le schimbămŭ, pentru ca poporulŭ cehŭ sĕ-șĭ asigure esistența amenințată. Gregr desvoltă apoi programa generală a tuturorŭ Cehilorŭ. Punctulŭ ântêiu alŭ acestei programe este asigurarea esistenței națiunei cehice. Spre scopulŭ acesta trebue sĕ se dea regatului Boemiei o autonomiă mai largă în privința legislativă și administrativă. Autonomia trebue sĕ fie astfelŭ, ca elementele străine sĕ n'aibă puterea de a vĕtămá interesele naționale cehice. Scólele poporale și industriale precum și tóte afacerile de cultură și economice ale țĕrei se cadă numai în competența dietei boeme. Afară de acésta sĕ se realiseze pe deplinŭ egala îndreptățire în tóte ramurele vieței publice și sĕ se modifice legea electorală pentru Reichsrath și pentru dietă pe o basă dréptă. Unŭ alŭ doilea punctŭ alŭ programei întregului poporŭ cehŭ este, ḑise Gregr, posițiunea de dreptŭ publicŭ a regatului Boemiei. Prin întrarea lorŭ în Reichsrath Cehii au recunoscutŭ constituția din Decemvre de facto, niciodată însĕ de jure și unulŭ din articulii cei mai însemnațĭ ai programului naționalŭ trebue sĕ fie, de a aduce în consonanță constituțiunea cu dreptulŭ publicŭ și istoricŭ alŭ Boemiei. Gregr cere încoronarea regelui, prin care sĕ se recunóscă solemnelŭ unitatea și indivisibilitatea Boemiei și recunóscerea ei ca individualitate de dreptŭ publicŭ. In fine cere Gregr instituirea unui ministru boemŭ în consiliulŭ corónei. Acésta ḑice elŭ, este minimulŭ postulatelorŭ cehice.

*

Consilierulŭ Curții Adolfŭ Dobrzanski, cunoscut din procesulŭ de înaltă trădare a Rutenilorŭ și care în

timpulŭ de façă se află cu domiciliulŭ în Viena, a publicatŭ o broşură asupra situaţiunii Rutenilorŭ în Austria, în care accentuéză, că în timpulŭ de faţă nicĭ unŭ unicŭ factorŭ în Austria nu se îngrijeşte de naţionalitatea ruténă şi că prin urmare nu e nicĭ o mirare, dacă lealulŭ şi supusulŭ poporŭ ruténŭ ar fi împinsŭ sistematicŭ într'o direcţiune, care pare că nu se împacă cu gândurile imperiului. Prin atentatele neîntrerupte la naţionalitatea şi convingerea religiósă a Rutenilorŭ firesce că nu s'ar obţiné altceva, decâtŭ că poporaţiunea ruténă ar puté trece la schismă, vechea credinţă a Rutenilorŭ, considerândŭ acésta ca singurulŭ mijlocŭ pentru susţinerea naţionalităţii lorŭ.

*

Scirile cele mai nouĕ ne comunică, că episcopulŭ Djacovarului Strossmayer se află în conflictŭ pe faţă cu guvernulŭ croatŭ şi că lucréză mână în mână cu Starcevicianii. Acéstă împrejurare a făcutŭ pe multe ḑiare sĕ crédă, că călĕtoria episcopului la Agramŭ şi demonstraţiunile împreunate cu acésta au fostŭ începutulŭ tractărilorŭ ca sé lucreḑe cele douĕ partide oposiţionale, cea Starceviciană şi Strossmayerană, împreună în contra guvernului croatŭ şi a maiorităţii. Episcopulŭ Strossmayer nu s'a mulţămitŭ însĕ numai d'a face oposiţiune guvernului croatŭ şi organelorŭ lui, ci provocându-se la concordatŭ şi vindicândŭ hotărîrilorŭ lui putere legală, a pusŭ pe tapetŭ o cestiune de dreptŭ publicŭ şi a provocatŭ directŭ guvernulŭ ungurescŭ. Maioritatea şi guvernulŭ croatŭ vorŭ avea d'a face d'aci înainte cu o oposiţiune puternică, şi aplicarea mĕsurii de a se eschide deputaţii „neplăcuţĭ,« din dietă, ar puté produce mari turburărĭ.

*

Din Sofia se comunică, că vr'o 2000 de Macedonenĭ au făcutŭ la 6 Ianuariu n. o manifestaţiune înaintea tuturorŭ agenturilorŭ diplomatice streine, cerêndŭ esecutarea articulilorŭ 23 şi 26 din tractatulŭ dela Berlin ca singurulŭ mijlocŭ pentru pacificarea Macedoniei. Articululŭ 23 din acelŭ tractatŭ îndatoréză pe Pórta sĕ introducă regulamente organice, ca celŭ introdusŭ în Creta la 1868, şi în celelalte părţĭ ale Turciei europene, pentru care tractatulŭ din Berlin n'a prevĕḑutŭ o organisaţiune deosebită. In comisiunile însărcinate cu lucrarea acestorŭ regulamente elementulŭ indigenŭ trebue sĕ fie bine representatŭ. Inainte de promulgarea proiectelorŭ de organisaţiune, Pórta trebue sĕ céră părerea comisiunei europene instituite pentru Rumelia ostică. Articululŭ 62 din tractatulŭ de la Berlin garantéză libertatea religiunei în imperiulŭ turcescŭ. Cestiunea macedonénă, precum şi cea albanesă, trebue câtŭ mai curêndŭ resolvată, dacă puterile ţinŭ, ca pacea sĕ nu fie turburată prin ferberea ce esistă în previnciile turcescĭ de la Balcanĭ.

Universitatea română şi „Kol. Közlöny."

Fóia guvernamentală »Koloszvári Közlony« reproduce parte verbalŭ, parte în estrasŭ, cei dintêi doi articulĭ ai noştri privitorĭ la cestiunea universităţii române şi la sfêrşitŭ face următórele observărĭ:

»Precum se vede din resumatulŭ de mai susŭ, pentru »Gazeta Transilvaniei« nu esistă uniunea, nu esistă pactulŭ, constituţia este pentru ea numai pe hârtiă şi Românimea cu speranţele ei escentrice stă pe basa adunării revoluţionare de pe Câmpulŭ libertăţii dela Blaşiŭ. »Gazeta« doresce înfiinţarea unei nouĕ universităţĭ pe spesele statului d. e. în Năsĕudŭ, cu care corĕspunḑĕtorŭ amŭ trebui sĕ ridicămŭ o universitate germană la Mediaşŭ, una sêrbéscă la Titelŭ, una ruténă la Nyitra şi una jidovéscă la Oradea-mare. Pentru dialectele Nemţilorŭ din Zips şi alte locurĭ amŭ trebui sĕ creămŭ asemenea câte o universitate, totŭ astfelŭ pentru Românimea din Bănatŭ, Ţéra unguréscă, din Crişiana şi din Maramuresŭ, una pentru Bosnia, şi pentru Croaţia încă una séu douĕ. Fiume séu Dalmaţia firesce că nicĭ ele nu vorŭ aştepta multŭ cu pretensiunile lorŭ. Intr'adevĕrŭ omulŭ este silitŭ de a scrie satiră!«

»Mărinimia şi generositatea (?!) naţiunei maghiare a făcut-o sĕ abdică de drepturile ei feudale, ce le-a esercitatŭ sute de anĭ, ea a transplântatŭ la noi principiile proclamate în revoluţiunea cea mare francesă, dér în faptă neesecutată, şi dacă le amŭ datŭ degetulŭ nostru celŭ micŭ, acum sĕ ne ia totŭ corpulŭ.«

„Egalitatea şi libertatea este mare, le-amŭ datŭ tesaurele cele mai scumpe ale vieţei, presupuindŭ cu o sântă naivitate, că ne vomŭ face fraţĭ, şi étă acum în locŭ de fraţĭ întêlnimŭ inimicĭ, carĭ în pressa lorŭ sêmtŭ altfelŭ şi se gândescŭ altfelŭ decâtŭ noi şi ne silescŭ ca în locŭ de a-i tracta cu cestiunea amiciţiei, sĕ-i tractămŭ cu cestiunea dreptului. Pe lupŭ nu putemŭ sĕ-lŭ considerămŭ de mielŭ.«

Bine, d-lorŭ dela »Kolozsvaryi Közlöny,« dér atuncĭ sĕ nu cereţĭ nicĭ dela noi Românii, ca sĕ legămŭ frăţiă cu lupulŭ îmbrăcatŭ în piele de óie!

Câtŭ pentru ne mai pomenita »mărinimiă şi generositate« a naţiunei maghiare — vomŭ reveni

SCIRILE ḐILEI.

Poliţia din Alba Iulia a interḑisŭ tinerilorŭ românĭ d'a colindá în sĕrbătorile Crăciunului. Pentru ce? Pentru că după conceptulŭ ideii de statŭ maghiarŭ şi colindele suntŭ »antipatriotice« şi »revoluţionare!«

Asta-i libertatea şi egalitatea despre care urlă foile ungurescĭ?

—0—

Camera advocaţilorŭ din Braşovŭ a numitŭ pe d. Iulius Bachmaier curatorŭ alŭ cancelariei rĕposatului advocatŭ Moritz Klockner.

—0—

Reuniunea română de cântărĭ din Oraviţa va serbà Lunĭ în 31 Decemvre 1884 „Séra de St. Vasilie« în sala Otelului »Coróna Unguréscă,« cu următórea programă: 1. »Douĕ inimĭ nu'mĭ dau pace,« cântecŭ poporalŭ, arangiatŭ pentru chorŭ micstŭ de G. Dima, (nou). 2. »Ilustraţiune română,« de Carolŭ R. Karrasz, produsă pre fortepiano de d-ra Elena Mangiuca. 3. »Copila română,« poesie de I. Vulcan, declamată de d-ra Maria Mangiuca. 4. Nóptea,« chor bărbătescŭ, musica de F. Schubert (nou). 5. »Fantasii românescĭ,« de V. J. Hlavac, produse pe fortepiano de d-ra Hermina Pap. 6. »Stéua visurilorŭ mele,« romanţă de Alesandru Glogovénŭ, cuvinte de C. Petroni, pentru vocĭ de soprano esecutată de d-ra Iuliana Drăgoescu. 7. Coppelia,« baletŭ de Leo Delibes, produse pe fortepiano de d-ra Maria Mangiuca şi d. Dominic Klier. 8. »Haida'n horă de-a juca,« cântecŭ poporalŭ arangiatŭ pentru cor mixt de G. Dima (nou). După producţiune jocŭ.

—0—

Ni se scrie din Lugoşŭ, că esecuţiunile pentru dare se continuă cu cea mai mare furiă prin tóte comunele dinprejurulŭ Lugoşului.

—0—

Ministrulŭ de culte ungurescŭ a provocntŭ, printr'unŭ rescriptŭ, comuna orăşĕnéscă Debreţinŭ sĕ-şĭ împlinéscă datoriile sale de patronatŭ faţă cu biserica catolică din Debreţinŭ. In contra acestui rescriptŭ comisiunea municipală, la propunerea magistratului, a hotărîtŭ cu 70 contra 58 voturĭ d'a îmâná camerei deputaţilorŭ rescriptulŭ ca gravamenŭ, de órece oraşului Debreţinŭ nu'i încuibă dreptulŭ de patronatŭ asupra bisericii catolice.

—0—

Tragerea la sorţĭ a lotăriei »Reuniunei femeilorŭ române din Sibiiu se va face la 31 Decemvre 1884, órele 9 a. m. în localulŭ societăţii române de lectură, strada Cisnădia Nr. 7.

—0—

Reuniunea română de cântărĭ şi musica din Caransebeşŭ arangéză Lunĭ în 31 Decemvre 1884 în sala mare a Hotelului Lichtneckert cu concursulŭ d-lui directorŭ de musică Ioanŭ Pospischill şi a musicei militare a reg. loc. Nr. 43 unŭ concertŭ cu următorulŭ programŭ: 1. Rossini. »Quvertura« la Opera W. Tell, Musica militară. 2. a) Popovicĭ »M'am plânsŭ odată« (noua). Corulŭ bărb. b) »Arcaşulŭ«... (noua) Corulŭ bărb. 3 Ionescu. »Suspinulŭ,« Duett pentru 2 voci (noua) D-sórele, Emilio Bordanŭ şi Sofia Pavelŭ. 4. Beethovenŭ. »Adeleide," Mus. mil. 5. Popovicĭ. „Dorulŭ" (noua), Corulŭ mestecatŭ. 6. Giroud. „Frăţietatea" (noua), Corul bărb. 7. Wagner. „Finale" din Opera Lohengrin, Mus mil. 8 Dima. „Fântâna cu trei isvóre, Corulŭ mest. — Jocŭ. Începutulŭ $^1/_2$8 óre séra.

—0—

Societatea »Concordia« din Blaşŭ va da Marţĭ în 1 Ianuariu unŭ balŭ în Otelulŭ Naţionalŭ. Inceputulŭ la $7^1/_2$ óre séra. — Preţulŭ intrărei: de persónă 70 cr., de familiă 1 fl. 50 cr.

—0—

Părintele Iuliu Danŭ, administratorŭ protopopescŭ alŭ Făgăraşului, ne trimite o întêmpinare la corespondenţa publicată în Nr. 239 alŭ ḑiarului nostru, subscrisă de »Unŭ Făgărăşanŭ«, în care declară de neadevĕrate cele cuprinse în aceea corespondenţă. Totodată declară din parte-şĭ încheiată acéstă discuţiune, până când numitulŭ corespondentŭ va eşi la lumină, ca sĕ scie, ḑice d-sa, cu cine are de a vorbí.

—0—

In mai multe comune din ţéra Bêrsei, precum în Feldióra, Preşmerŭ, Crisbavŭ, Chîrstianŭ, Rotbavŭ şi Măieruşŭ a isbucnitŭ printre vite bóla de unghii şi de gură.

—0—

Societatea academică »România-Iună« în şedinţa sa din 2 Ianuariu n. a. c. s'a constituitŭ pentru anulŭ administrativŭ 1875 în modulŭ următorŭ: Preşedinte stud. med. Michailŭ Vişnevschi; vice-preşedinte stud. juris Stefanŭ Petrovicĭ; secretarĭ stud. philos. Petru Spanŭ, stud. jur. Ioanŭ Mavrocordatŭ; casarŭ stud. med. Gabriilŭ Dobrénŭ; controlorŭ stud. med. Iuliusŭ Grecu; bibliotecarŭ stud. med. Aureliu Grigorovicĭ. In comisia literară s'au alesŭ următorii: stud. med. Iuliu I. Mera, stud. phil. Elie Gherghel, stud. phil. George Coman, stud. techn. Aurelŭ Diacon, stud. med. Alexandru Popŭ; ér în comisia revĕḑĕtóre următorii: stud. med. Iosifŭ Purcu stud. med. Ioanŭ Negrénŭ, stud. med. Chiriacŭ Pevcharo.

—0—

Comisiunea esposiţiunii din Peşta a hotărîtŭ, ca scólele comunale de acolo sĕ se închidă la 15 Maiu ér nu la sfêrşitulŭ lui Iunie. Localele scolare vorŭ servi ca locuinţe învĕţătorilorŭ, studenţilorŭ şi industriaşilorŭ, carĭ vorŭ visita esposiţiunea.

—0—

Mercuria trecută, 26 Decemvre, »Reuniunea română de cântărĭ« din Lugoşŭ a datŭ concertŭ, care a fostŭ urmatŭ de danţŭ.

—0—

Prinţulŭ Adolf Auersperg, fostŭ ministru preşedinte austriacŭ şi în urmă preşedinte alŭ Inaltei Curţĭ de Compturĭ, a muritŭ în 5 Ianuariu n., în urma unei paralisii de inimă.

—0—

»Românului« i se anunţă, că d. I. Mincu, architectŭ, d. D. Mirea, pictorŭ, şi d. N. Georgescu, sculptorŭ, vorŭ înfiinţá unŭ atelierŭ cu scopulŭ de a formá lucrătorĭ decoratorĭ. Scopul acestei instituţii e eminamente naţionalŭ şi cu totulŭ desinteresatŭ de câştigŭ, spre marea laudă a iniţiatorilorŭ. Sperămŭ, ḑice »Românulŭ«, că apelulŭ făcutŭ de artişti noştri va găsí rĕsunetŭ printre tinerĭ, cărora li-se deschide o carieră de muncă, care sĕ-i pună la adăpostŭ de aceea a funcţionarismului ce a devenitŭ o adevĕrată rană a societăţei nóstre.

Interpelaţiunea d-lui Mârzescu în Senatŭ.

(Urmare şi fine din Suplimentŭ).

Urmezŭ cu citirea mijlocului enciclicei Primatului: »Mai este unŭ pĕcatŭ mare, pĕcatŭ imitatŭ în străinătate de tineretulŭ nostru, acela de a vedea în biserică o putere străină de interesele naţiunei, contrară libertăţilorŭ statului, şi care n'ar avea nimica comunŭ cu naţionalităţile. Suntŭ înşelaţĭ tinerii noştrĭ, acei cari credŭ aşa în acéstă privinţă. Căcĭ biserica ortodoxă în genere este aşa de strânsŭ legată de diferitele naţionalităţĭ care îi aparţinŭ, că s'ar părea că este mai cu totulŭ confundată în ele, aşa noi auḑimŭ în fie-care minutŭ vorbindu-se de biserica grécă, de biserica rusă, de biserica română, de cea bulgară, de cea sêrbă, ca de nisce bisericĭ separate între ele, acéstă separare de formă este anume în interesulŭ fie-căreia din aceste naţionalităţĭ este o separare şi nicĭ cum desbinare, căcĭ o unitate dogmatică le légă pe tóte în unŭ totŭ indisolubilŭ lăsându-le în acelaşĭ timpŭ deplină libertate în cea ce privesce exteriorulŭ şi caracterulŭ naţionalŭ. O asemenea constituţiune a bisericei ortodoxe este conformă principiului consacratŭ chiar prin dogma trinităţii: Unire fără confundare séu amestecare şi împĕrţire fără despărţire séu desbinare.........»

„Unire fără confundare, séu amestecare şi împărţire fără despărţire séu desbinare!« Sdravenĭ creerĭ trebue sĕ presupunŭ ministrului de culte, consiliului de ministri şi D-vóstrĕ, D-lorŭ senatorĭ, pentru ca sĕ puteţĭ înţelege urzitura acésta de fraze, care nu ḑice absolutŭ nimica nicĭ sufletului, nicĭ minţei omenesci. Urzirea acésta de fraze este o imitaţiă din spaniolulŭ «Donozo di Cortés,» care în scrierea sa «Incercare asupra catolicismului» voesce sĕ vorbéscă în favórea monarchiei papale. »Unire fără amestecare, împărţire fără desbinare... unitate născêndŭ pluralitate, şi pluralitatea devenindŭ unitate. Iată o teologiă înaltă, neînţelésă de mintea omenéscă, şi la care n'amŭ ce alta sĕ rĕspundŭ de câtŭ că, precum unŭ profesorŭ englezŭ asupra maximei filosofului Locke că: »scopulŭ statului este fericirea indiviḑilorŭ,« aşa şi noi Românii ar trebui sĕ tragemŭ din formula lui Locke consecinţa, că Statulŭ are dreptulŭ a se ingera chiar în religiune când consecinţele practice ce amŭ putea trage din acea religiune potŭ fi dovedite ca prejudiciabile societăţii. D-lorŭ, ca creştinŭ, ca fiiu alŭ bisericei ortodoxe de rĕsăritŭ, îmĭ trebue pânea sufletescă, şi când vĕd că ese o enciclică din Palatulŭ mitropolitanŭ alŭ Primatului din Bucurescĭ, înţelegeţĭ prea bine, că eu trebuia sĕ o citescŭ. Ei bine, n'am înţelesŭ nimicŭ, şi rogŭ pe teologulŭ-ministru alŭ cultelorŭ sĕ'mĭ dea desluşirĭ relative la acéstă frasă din enciclica Mitropolitului. Aţĭ auḑitŭ vocea spirituală a Mitropolitului Primatŭ, aţĭ auḑitŭ cuvintele dumneḑeescĭ ale Inaltului Prelatŭ de Roman, i-aţĭ vĕḑutŭ cum sĕ plângŭ amêndoi asupra vécului acestuia de materiă şi corupţiune. Sĕ vedemŭ acum şi pe Papa de Roma ce face? Smeritulŭ Episcopŭ alŭ Argeşului Iosifŭ, în precuvêntarea cărţii întitulată: »Adunarea pe scurtŭ a Dumneḑeescilorŭ dogme« ne ḑice: »sĕ ne ferimŭ de cărţile cele cu scornirĭ streine de înţelegerile sfinţilorŭ părinţĭ stricate şi cu necurăţii apusenescĭ afumate, ca de nisce perḑĕtóre şi de sufletŭ vătĕmătóre.« Ce omagiu şi ce respectŭ pentru Biserica apusană din partea Episcopului de Argeşŭ!.... Dér cu totŭ sfatulŭ ce ni'lŭ dă rĕposatulŭ Prelatŭ, spre a ne feri de necurăţiele apusenescĭ, suntŭ totuşĭ Papĭ celebri şi de pe acéstă tribună voiu estrage numai ceea ce este necesarŭ, spre convingerea D-vóstră (citesce enciclica Papei Grigore alŭ XVI). Vedeţĭ D-lorŭ, că nu este decâtŭ diferinţa de cuvinte, dér totŭ acea plângere totŭ acea idee.

Deosabirea între teoria papală şi enciclica sinodală din 1883 consistă numai în acésta: enciclica prelaţilorŭ românĭ definesce scurtŭ şi cuprinḑĕtorŭ libertatea de cugetare „dispreţŭ al tuturor legilorŭ divine şi umane.« Tradiţiunea salvatorului, a apostolilorŭ şi a sfinţilorŭ părinţĭ: iată fortăréţa în care se închide ca într'o scoică Papa dela Roma, şi totŭ tradiţiunea întemeetorului creştinătăţii, a apostolilorŭ şi a sfinţilorŭ părinţĭ le invócă Primatulŭ. Inalţii noştri prelaţĭ, fie in corpore, fie în modŭ isolatŭ. Identitatea perfectă între Vaticanulŭ Tiberianŭ şi Vaticanulŭ Dâmboviţanŭ!.....

D-lorŭ, vĕ mai facŭ atenţĭ asupra unui punctŭ din enciclica Primatului nostru, „că ţéra întrégă de faptŭ trebue sĕ priméscă cu bucuriă dotaţiunea.«

Primatulŭ, ce e dreptŭ din Tronulŭ sĕu mitropoli-

tanŭ, şi cu ajutorulŭ Duhului celui Sântŭ, ne afirmă nouĕ oi cuvêntătóre, dér din fericire neînţelegĕtóre, că numai prin înfiinţarea Domenului Corónei moşiele Statului nu se înstrăinéză, ci rĕmânŭ ale ţĕrei şi ale naţiunei. Faţă cu unŭ argumentŭ atâtŭ de strivitorŭ, înţelegŭ pentru ce Sinodulŭ definesce libera cugetare »dispreţŭ alŭ tuturorŭ legilorŭ divine şi umane.....» (D. Mârzescu mai citéză câteva enciclice papale).

D-lorŭ senatorĭ, încetezŭ aci studiulŭ comparativŭ făcutŭ între enciclicile prelaţilorŭ noştri şi enciclica din lumea catolică....

Mĕ întorcŭ acum cu faţa spre banca ministerială, căci îmĭ este témă sĕ nu'mĭ ḑică d. ministru alŭ cultelorŭ: ce'mĭ vii cu Pidalionulŭ? nu'ţĭ cunoscŭ Pidalionulŭ! Eu îi voiu rĕspunde: trebue sĕ'lŭ cunoscĭ, şi décă nu'lŭ cunoscĭ rĕu facĭ!..

D. ministru cultelorŭ: L'am cunoscutŭ înainte de a'lŭ cunósce d-ta.

D. G. Mârzescu: Nu vĕ contestezŭ acéstă cunoscinţă, este o formă oratorică, o formă ipotetică pe care am întrebuinţat'o, şi sunt forte fericitŭ şi fórte onoratŭ că am în faţa mea unŭ atletŭ în canónele bisericescĭ. (Ilaritate) Legea constitutivă a sf. Sinodŭ publicată în 1872, lege votată de representaţiunea naţională, de suveranitatea poporului, iată ce ne ḑice:

P. S. S. Mitropolitulŭ Moldovei: Citiţĭ canónele.

D. G. Mârzescu: Vĕ voiu arĕta ce însemnéză cuvintele: »In basa canónelorŭ.« Etă legea sinodală din 1872, ce ne ḑice art. 20: „Fie-care Mitropolitŭ sĕu Episcopŭ póte publica scrisorĭ pastorale, séu enciclice în eparhia sa privitóre însĕ numai la religiune şi bunele moravurĭ fără ca sĕ se atingă nicĭ decum de legile civile şi politice.«

Cum a cutezatŭ Mitropolitulŭ Primatŭ sĕ publice o enciclică, care se referă la o lege eminamente politică, cum este dotaţiunea Corónei? Cum? D-le ministru de culte, d-ta care escĭ stejarŭ în Sinodŭ a face sĕ predomnéscă legile Statului asupra canónelorŭ îi deschiḑĭ colónele »Monitorului oficialŭ?« Inţelegeţĭ, domnĭ senatorĭ, că décă aḑĭ Mitropolitului Primatŭ i-a plăcutŭ sĕ facă o enciclică, i-a plăcutŭ dotaţiunea Corónei, mâne nu are sĕ'i placă o altă lege şi are sĕ ne facă o enciclică prin care sĕ combată acea lege. Intrebŭ: unde ajungemŭ cu acest sistem?.... Vedeţĭ ce eră nefastă a inauguratŭ acéstă enciclică. Mai multŭ decâtŭ atâtŭ. Intrebŭ: cine representă în Statulŭ românŭ biserica română? Mitropolitulŭ Primatŭ? Nu. Sfântulŭ Sinodŭ! Unde este votulŭ Sinodului? Sĕ'mĭ arĕtaţĭ votulŭ Sinodului prin care Mitropolitulŭ Primatŭ au fostŭ autorisatŭ sĕ slobódă o asemenea enciclică în ţéră. (Aplause). Votulŭ Sinodului nu există.

Sinodulŭ nu póte lucra decâtŭ în virtutea legei din 1872. Ministru de culte este sentinela Statului, elŭ representă drepturile societăţei în Sinodŭ. Intrebŭ şi cerŭ: daţi'mĭ votulŭ Sinodului prin care Mitropolitulŭ Primatŭ a fostŭ autorisatŭ pentru ca sĕ facă enciclica.... Pentru Dumneḑeu! Unde ajungemŭ cu asemenea sistemŭ? Pun întrebarea şi mĕ adresezŭ d-lui ministru de culte, întregului consiliu de miniştri, cum înţelege şi care este credinţa sa în privinţa secularisărei? Décă Sinodulŭ nostru, faţă cu Constituţiunea, faţă cu legea sinodală, a pututŭ sĕ dea, — şi aci mĕ voiu servi de o espresiune care a întrebuinţat'o Episcopulŭ de Romanŭ — sĕ slobódă în ţéră unŭ asemenea balaurŭ cum este enciclica...

I. P. S. S. Mitropolitŭ alŭ Moldovei: A domniei tale este espresiunea.

D. G. Mârzescu: Espresiunea acésta este luată din cărţile bisericescĭ pe carĭ mi-le recomandaţĭ sĕ le citescŭ şi vĕ voiu arĕta îndată ce pâne sufletéscă scii sĕ dai mie şi copiilorŭ mei! Credeţĭ d-vóstră, d-nĭ senatorĭ, că enciclica domenială este o greşelă trecătóre?.... Nu! căcĭ este unŭ sistemŭ întregŭ şi constantŭ în Sinodŭ!.... Am ḑisŭ că în Sinodŭ s'au surpatŭ principiele fundamentale, pe carĭ s'a clăditŭ Statulŭ românŭ; voiţĭ o dovadă? Iată-o! (D. Mârzescu întrerupe discursulŭ sĕu spre a căuta o lege). Nu găsescŭ acuma textulŭ, dar décă mi'l va contesta banca prelaţilorŭ, atuncĭ îlŭ voiu căuta. După acest textŭ archiereii eparhioţĭ au dreptulŭ sĕ pună pe clericĭ »la făcutŭ mĕtanii în bisericĭ şi prin casele lorŭ archiericescĭ.« Noi am desfiinţatŭ pedepsele corporale şi prin regulamentulŭ Sinodului, care s'a supus sancţiunei regescĭ, unŭ Episcopŭ are dreptŭ sĕ'mĭ ia unŭ omŭ din clerŭ, sĕ'lŭ aducă nu numai în Biserică, dar chiar acasă la dênsulŭ şi sĕ'i ḑică: „fă'mĭ o sută, douĕ trei séu cincĭ sute de mĕtanii.« (Ilaritate). A! în canónele bisericescĭ în Pidalion, da! acésta este o pedépsă prevĕḑută; dar cum împĕcaţĭ acéstă pedépsă cu legile nóstre politice? Căcĭ în legea sinodală dela 1872 se ḑice că canónele trebuesce sĕ se conforme legilorŭ, ér nu că legile nóstre de Statŭ trebuescŭ a se conformă cu canónele. Mai voiţĭ şi alte doveḑĭ? Trecŭ la enciclica Mitropolitului Moldovei şi Sucevei. Sĕ ve dau unŭ esemplu, numai ca se vĕ dovedescŭ sistemulŭ, căcĭ cum am declaratŭ cu ocasiunea rĕspunsului la discursulŭ Tronului, în acéstă gravă cestiune nu este vorba de maioritate şi de minoritate, ci de toţĭ cetăţenii, căcĭ cu toţii suntemŭ geloşĭ pentru apĕrarea principiilorŭ din pactulŭ nostru fundamentalŭ. (Aplause în tribune). Am ḑisŭ că principiulŭ de suveranitate naţională este surpatŭ în Sinodŭ şi o repetŭ. Ia uitaţi-vĕ la ce ne spune I. P. S. S. Mitropolitŭ alŭ Moldovei în enciclica sa publicată în 1882, pagina II:

»... Este cunoscutŭ de tótă lumea cultă, că în biserica creştină ortodoxă drepturile fie-cărora din cler după ierarhia bisericéscă sunt regulate prin sântele canóne ale sinódelorŭ ecumenice, carĭ nu se potŭ modifica nicĭ odată în biserica universală ortodoxă decâtŭ numai érăşĭ prin concursulŭ, înţelegerea şi adunarea într'unŭ Sinodŭ ecumenicŭ a tuturorŭ naţionalităţilorŭ creştine ortodoxe cu clerulŭ bisericilorŭ lorŭ: afară de acéstă cale nu este decâtŭ schismă séu erezie!!!« Cum! în societatea modernă sĕ am eu nevoe pentru ca sĕ modificŭ, — nu este vorba de dogme, sĕ nu mi se ḑică că atacŭ religiunea şi dogmele ei, — unŭ canonŭ ecumenicŭ sĕ adunŭ tótă creştinĕtatea lumei!.... şi acea creştinĕtate sĕ'mĭ voteze modificarea acelui canonŭ!.... Iată teoria Mitropolitului Moldovei:

P. S. S. Mitropolitulŭ Moldovei: Pentru dogme!

D. G. Mârzescu: Dar, pentru Dumneḑeu! Sfinte Părinte, canónele ecumenice nu se ocupă numai de dogme. Vĕ daţĭ şi susţineţĭ nisce drepturĭ, carĭ sunt incompatibile cu suveranitatea naţională.

P. S. S. Episcopulŭ de Romanŭ: Altă cestiune.

D. G. Mârzescu: Tóte sunt »alte cestiunĭ« când sunteţĭ strênşĭ de aprópe cu uşa! (Rîsete). Eu se vĕ citescŭ acum unŭ canonŭ din Sinodulŭ ecumenicŭ, unde sub nicĭ unŭ cuvêntŭ nu este permisŭ de a se secularisa averile monăstirescĭ. Mai multŭ decâtŭ atâtŭ, nu este permisŭ a se luá administraţiunea din mânile clerului sub pedépsă de afurisenie. Toţĭ cetăţenii românĭ suntŭ afurisiţĭ dupĕ canonulŭ acesta, căcĭ mai multŭ sĕu mai puţinŭ cu toţii am participatŭ, fie ca legislatorĭ, fie ca alegĕtorĭ, fie ca putere esecutivă la secularisarea averilorŭ mănăstirescĭ.

In enciclica Mitropolitului se vorbesce, cum ḑicŭ, de mănăstirĭ. Nu voiescŭ sĕ facŭ teorie asupra vieţei monahale, ferit'a Dumneḑeu! nu voiescŭ astăḑĭ sĕ combatŭ instituţiunea acésta, dar etă ce voiu numai sĕ ḑicŭ: pe cine sĕ credŭ când mĕ găsescŭ în faţa a douĕ enciclice, una emanată dela Mitropolitulŭ Moldovei şi alta de la Episcopulŭ de Roman, care nu se lovescŭ în idei, căcĭ Mitropolitulŭ Moldovei ḑice că eu, Statŭ, nu potŭ modifica unŭ canonŭ ecumenicŭ; pe când părintele Episcopŭ de Roman este mai liberalŭ, însĕ liberalŭ fórte timidŭ, căcĭ ceea ce ḑice la o pagină, vine ca sĕ contraḑică la cealaltă pagină?! Invĕţatulŭ Prelatŭ dela Roman recunósce prin memoriulŭ sĕu »Papismulŭ,“ că mănăstirile nu mai potŭ fi acele ce au fostŭ în origina lorŭ.... şi merge până a face din ele stabilimente de industrie naţională. (Aplause). Aplaudezŭ dimpreună cu d-vóstră acestŭ limbagiu; dar acestŭ limbagiu este contra canónelorŭ sinodale pe care Mitropolitulŭ Moldovei se declară incompetinte de a le modifica sub pedépsă de a pica în erezie. Căruia din aceştĭ doi păstorĭ sufletescĭ se cade sĕ urmezŭ?.... Şi aci este casulŭ se vĕ întrebŭ: (adresându-se la banca prelaţilorŭ) care vĕ este legea şi în ce vĕ stă proorocia?

P S. S. Mitropolitulŭ Moldovei: Sĕ ne spui D-ta

D. G. Mârzescu: Fiţĭ pe pace! Eu vĕ voiu spune, şi am sĕ facŭ şi o moţiune!.... Trecŭ acum la o altă abatere a înalţilorŭ noştri prelaţĭ de la canóne şi legĭ. Sosescŭ la condemnatulŭ dar nejudecatulŭ archiereu Calistratŭ Orlénu. D-lorŭ senatorĭ, am sositŭ la osênda theofeliei sale archiereului Calistratŭ Bârlădénu fără ca elŭ sĕ fie judecatŭ de St. Sinodŭ. Mai multŭ de câtŭ atâtŭ; se refusă chiar St. Sinodŭ de a'lŭ jndeca. Care este culpa, care este crima cea mare ce a comisŭ acestŭ păstorŭ sufletescŭ? Cu şedinţele St. Sinodŭ, cu »Monitoru oficialŭ« în mână, am sĕ dovedescŭ acestui onor. şi maturŭ Corpŭ, abusulŭ, excesulŭ de putere comisŭ de St. Sinodŭ în privinţa acestui prelatŭ, cu violarea canónelorŭ sânţilorŭ apostolĭ şi a canónelorŭ 4, 14 şi 15 din Sinodulŭ de Antiochia, a canonului alŭ VI-lea din alŭ II-lea Sinodŭ ecumenicŭ, a canonului 12 din sinodulŭ de Cartagena precum şi cu violarea art. 9, 12 şi 16 din legea constitutivă a St. Sinodŭ din 1872. Sinodulŭ găsesce cu cale sĕ facă o enciclică pe care sĕ o adreseze în tótă ţéra; archiereulŭ Calistratŭ Orlénu refusă ca sĕ subscrie acea enciclică. Şi iată ce pretinde Mitropolitulŭ Primatŭ: »Cerŭ ca P S. S archiereulŭ Calistratŭ Orlénu sĕ spună în St. Sinodŭ motivulŭ pe care se baséză Prea Sânţia Sa de nu voesce sĕ subscrie acéstă carte pastorală.....“ Archiereulŭ Calistratŭ Orlénu rĕspunde: »Nu este nevoe ca sĕ facŭ cunoscutŭ St. Sinodŭ motivulŭ pe care m'amŭ basatŭ de a mĕ abţine de la votŭ şi de a nu subscrie cartea pastorală, de óre-ce acésta este unŭ dreptŭ alŭ fie-cărui membru alŭ S-tului Sinodŭ.« Iată causa, iată enorma crimă pentru care Eminenţia Sa Mitropolitulŭ Primatŭ a cerutŭ cu violenţă ca theofilia Sa Arhiereulŭ Calistratŭ sĕ fie eliminatŭ din St. Sinodŭ, iar Episcopulŭ de Romanŭ a cerutŭ sĕ fie suspendatŭ din serviciulŭ archieriei până la sesiunea de tómnă, când atuncĭ — adaoge înaltulŭ prelatŭ de Romanŭ — se va da în jedecata S-tului Sinodŭ.... Analisată de aprópe acéstă propunere a prelatului teologŭ de la Roman, pe limba nóstră celorŭ înstrăinaţĭ de biserică, este ca şi cum am ḑice unui omŭ: »Deschideţĭ ochii că tu unulŭ eştĭ, iar noi suntemŭ mai mulţĭ.... Din douĕ una, orĭ iscălesce orĭ de nu, află că te oprimŭ sĕ'ţĭ exercitezĭ dreptulŭ şi profesiunea ta de archiereu.« Limbagiulŭ acesta sĕ nu fie óre a violenta în modŭ închizitorialŭ consciinţa unui omŭ? Şi când Archiereulŭ Calistratŭ rĕspunde: „nu potŭ iscăli, căcĭ nu'mĭ este permisŭ mie, Archiereu, sĕ facŭ unŭ actŭ contrarŭ cugetului meu,“ ce credeţĭ că face înaltulŭ prelatŭ alŭ Ungro-Vlachiei?... Mitropolitulŭ Primatŭ, preşedintele Sinodului, esclamă ḑicêndŭ: sĕ dămŭ afară dintre noi pe acestŭ membru turburătorŭ! Iar Episcopulŭ de Romanŭ, iute la cuvêntŭ şi promptŭ în concepţiunĭ canonice se scólă şi ḑice: sĕ nu facemŭ aşa iubiţĭ fraţĭ întru Cristrosŭ, căcĭ nu este după canóne şi după lege, ci sĕ 'lŭ suspendămŭ acumŭ de o cam dată din serviciulŭ de archierie, şi dacă până la tómnă nu se va pocăi şi nu va veni alăturarea cu noi ca sĕ ne céră ertare şi sĕ ne făgăduéscă că va iscăli pe viitorŭ alăturea şi împreună cu noi totŭ ce vom face, chiar şi când cugetulŭ sĕu l'arŭ opri.... atuncea, la tómnă, 'lŭ vomŭ da şi în judecată.“ Iată unŭ omŭ opritŭ de la exerciţiulŭ profesiunei sale sacre de archiereu lovitŭ în dreptulŭ sĕu individualŭ fără ca celŭ puţinŭ sĕ ştie anume faptele ce i se impută şi când acestŭ omŭ cere şi ḑice: Care este vina mea? Mitropolitulŭ Primatŭ rĕspunde că are nu numai verbale dar şi oficiale înformaţiunĭ că acestŭ omŭ face mai multe neorêndueli prin bisericĭ.... Şi când omulŭ acesta cere a i se spune în ce constau acele neorânduelĭ, prelatulŭ de la Roman sare cu cuvêntulŭ şi 'I ḑice: Tacĭ nu mai vorbi, la tómnă vei sci, căcĭ acuma suntemŭ grăbiţĭ a ne duce unii pe la eparhii, alţii pe la mĕtaniile nóstre. — Nu ne mai găsimŭ în faţă cu o Adunare de păstorĭ sufleteşcĭ, ci de ómenĭ porniţĭ de mânie. Casulŭ de suspendarea din serviciu a unui Archiereu este prea gravŭ, pentru ca o discuţiune de asemenea natură sĕ pótă a se uita, orĭ câtŭ de slabă nemorie ar avea cineva. Şi vai! senatorĭ creştinĭ carĭ mĕ ascultaţĭ, aceea ce constitue călcarea cea mai monstruósă a celorŭ mai elementare noţiunĭ de justiţie, care trebue sĕ vĕ înfioreze că s'a petrecutŭ într'o adunare de Sfinţi Părinţĭ conducĕtorĭ sufletelorŭ omeneşcĭ, este că o asemenea propunere a fostŭ votată de către tocmai vĕdiţii duşmanĭ ai Archiereului Calistratŭ: Mitropolitulŭ Primatŭ şi Prelatulŭ de Roman!.... (Aci d. Mârzescu istorisesce cum s'a petrecutŭ faptulŭ în Sinodŭ.) Frumosŭ, canonicŭ, elegantŭ chiar se mai tratéză înalţii noştrii prelaţĭ din Sf. Sinodŭ! D-ḑeule Inalte! dar cum n'are sĕ scaḑă simţĕmêntulŭ religiosŭ din popor, când noi oi cuvêntătóre vedem pe păstorii noştri sufleteşcĭ că se tratéză în publicŭ de mincinoşĭ. Puntulŭ principalŭ, crima acea grozavă este refusulŭ de a iscălí enciclica!..... Şi cum? a fi de altă opiniune de câtŭ ceilalţĭ membrii din Sinodŭ, este óre a comite o crimă?..... Dar sĕ deschidemŭ acum şi canónele spre a vedea ce forme prescriu ele când este a se da în judecată unŭ Archiereu? (Citesce canonulŭ 28 şi 4.) Vĕ declarŭ pe onóre, onor. D-nĭ senatorĭ, că aceste douĕ judecăţĭ mai cu covârşire: »Judecata marelui Atanasie şi aceea a sântului Ionŭ-Gură-de-Aurŭ« suntŭ acele celebre judecăţĭ, carĭ 'mĭ au deschisŭ ochii şi mĭ-au arătatŭ drumulŭ ce amŭ de urmatŭ spre a apĕrá nu numai nevinovăţia, dar şi-a înfiera nelegiuita prigonire a Archiereului Calistratŭ. Mĕ voiu abţinea de a vĕ povesti pe largŭ dela acéstă tribună imorala împărechiare a lui Teofilŭ patriarchulŭ Alexandriei cu Acachie episcopulŭ Verrei, cu Severianŭ alŭ Gavalului şi cu Antiochŭ alŭ Ptolemaidei, mână în mână cu trei vestite şi detestabile vĕduve, Marta, Castriţa şi Evgrafia. (Citesce canónele 14 şi 15.)

După canónele acestea iarăşĭ se cere »unanimitatea“ voturilorŭ episcopilorŭ cari judecă pe unŭ archiereu. De nu este »unanimitate,« archiereulŭ judecatŭ este în dreptŭ a'şĭ ridica judecata sa la altă judecătoriă mai mare de Episcopĭ. Nu mai citescŭ canonulŭ 6 din alŭ II-lea Sinodŭ ecumenicŭ, căcĭ témă îmĭ e sĕ nu vĕ prea obosescŭ. Acestŭ canonŭ stabilesce regula ca nicĭ toţĭ prihănitorii episcopilorŭ sĕ se priméscă, nicĭ érăşĭ toţĭ sĕ nu se priméscă. (Citesce canonulŭ 12.) Admirŭ înţelepciunea acestui canonŭ carele reclamă, ca Episcopulŭ sĕ nu se afle sub prihană şi fiindŭ nedesvinovăţitŭ, sĕ se defaime de poporulŭ sĕu. Ce au devenitŭ tóte aceste canóne faţă cu archiereulŭ Calistratŭ? Litere chinezescĭ pentru sfinţii prelaţĭ din sf. Sinodŭ!..... Şi fiind-că din întêmplare s'a găsitŭ unŭ archiereu, care prin cunoscinţele şi ideile sale arŭ fi pututŭ, într'unŭ momentŭ datŭ, sĕ descopere la lume şi la lumina sórelui cele ce se urzescŭ în sînulŭ Sinodului, a săritŭ Sinodulŭ asupra acestui omŭ, întocmai ca şi Sinodulŭ lui Evsevie asupra sântului Atanasie, întocmai ca şi sinodulŭ lui Teofilŭ asupra lui Iónŭ-Gură-de-Aurŭ ca sĕ-lŭ desconsidere în faţa ţĕrei şi a dreptŭ credincioşilorŭ, sĕ-lŭ descrie prin actulŭ de acusare ca pe unŭ Erostratŭ, ca pe unŭ Anti-Christŭ, sĕ-lŭ uciḑă moralicesce într'unŭ cuvêntŭ!... Opritŭ din serviciulŭ de archierie contra canónelorŭ, alungatŭ din Sinodŭ contra legei Statului şi a canónelorŭ, trăgănatŭ dintr'o sesiune sinodală la alta fără sĕ fiă judecatŭ..... stă ca unŭ Paria în mijloculŭ societăţii.... pentru ce? Pentru că a refusatŭ de a iscăli enciclica. Sufere tóte mizeriile, tóte umiliaţiunile, chinuitŭ de emoţiunĭ morale, şi când se întrébă: de unde îmĭ vine mie acestŭ amarŭ paharŭ? Elŭ vai! trebue cu suspine sĕ rĕspunḑă: Dela fraţii mei întru Christosŭ!.... La cine sĕ alerge?... La acei din peptulŭ cărora după cum esclama sfântulŭ marele Atanasie s'a stinsŭ dreptatea?... Séu la Episcopii din învecinatele ţĕrĭ? Şi cum unŭ cetăţenŭ românŭ ar putea elŭ apela la simţĕmintele de justiţie ale judecătorilorŭ, fie dênşiĭ chiar Archierei, din alte ţĕrĭ, din alte némurĭ, de alte limbĭ şi seminţii?... N'ar fi fostŭ criminalŭ, n'ar fi fostŭ chiar nebunŭ când i-ar fi fostŭ trecutŭ prin gândŭ numai nisce asemenea idei?... Canónele mi-o permitŭ, o sciu, dar aceste canóne trebuescŭ a fi puse în armoniă cu princîpiile Statelorŭ moderne, cu drepturile naturale ale omului! Ce devinŭ eu Archiereu în posiţiunea creată mie de către Sinod? Sum mai rĕu şi mai despreţuitŭ decâtŭ ucigaşulŭ! Şi pe care canonŭ, pe care textŭ de lege se baséză Sinodulŭ spre a mĕ da şi a mĕ ţiné afară din Sinodŭ câtŭ timpŭ va plana pe capulŭ meu neîntemeiata acusare a Mitropólitului Primatŭ? Cum! De suspendarea din serviciulŭ archeriei este alipită ca o consecinţă nefuncţionarea mea ca membru în sfântulŭ Sinodŭ, după cum pedépsa muncei sêlnice atrage după sine degradaţiunea civică?..... De unde savantulŭ prelatŭ dela Romanŭ scóte »acelŭ dela sine se înţelege că dacă nu potŭ liturghisi nu potŭ nicĭ sĕ iau parte la lucrările Sântului Sinodŭ până ce nu se va hotărî judecata?....«- De unde? Din canóne? Aşŭ dorí sĕ mi se arate canonulŭ!.. Din legea constitutivă a Sinodului, din 1872?.... Sosescŭ la a treia călcare de lege, la alegerea aşa numitei „comisiunĭ speciale,« séu mai dreptŭ vorbindŭ în instituirea unui »vicleanŭ soboraşŭ« ca sĕ mĕ servescŭ cu expresiunea din viaţa Sântului şi marelui Atanasie. Ḑicŭ »vicleanŭ soboraşŭ« şi manţinŭ expresiunea, căcĭ cu »Monitorulŭ oficialŭ« în mână, întrebŭ: Cine a luatŭ parte la alegerea acestei comisiunĭ? »Monitorulŭ oficialŭ« este fórte laconicŭ în acéstă privinţă... Fost-au 12 archierei de faţă în sinodŭ când s'a alesŭ acéstă comisiune prin votŭ secretŭ? Şi dacă a fostŭ de faţă numĕrulŭ necesarŭ spre a se putea ţiné o şedinţă Sinodală, întrebŭ: Putut-a luá parte la votulŭ acestŭ secretŭ Mitropolitulŭ Primatŭ, duşmanulŭ archireului Calistratŭ?.. Putut-a luá parte la votulŭ comisiunei Archireulŭ Inocentie Ploeşteanulŭ, redactorulŭ şi subscriitorulŭ actului de acusare?... In fine putut-a luá parte la votŭ prelatulŭ dela Romanŭ, altŭ duşmanŭ declaratŭ alŭ archireului Calistratŭ?... Şi apoi, ca o ultimă întrebare de domeniulŭ moralei creştine celei adevĕrate bine înţelesŭ, întrebŭ: Putut-a sĕ fie alesŭ şi sĕ

figureze într'o asemenea comisiune de cercetarea casului Archireului Calistratŭ, tocmai prelatulŭ dela Romanŭ, acela, care cu consciinţa aşa de împăcată, s'a grăbitŭ de a propune »suspendarea sa din serviciulŭ Archieriei?« Dar pentru Dumnedĕu! In ce ţéră creştină ne găsimŭ? Cu toţii ar trebuí sĕ ne întrebămŭ, ér nu Metropolitulŭ Moldovei când mĕ aude pe mine vorbindŭ...... Cum? Morala creştină a comandatŭ o astfelŭ de abusivă procedare?... Cum? Unŭ Mitropolitŭ şi unŭ Episcopŭ nu suntŭ şi ei ómenĭ ca toţĭ ómenii pentru ca sĕ-mĭ punŭ pază gurei şi sĕ nu-mĭ permitŭ de a face nisce atari întrebărĭ?... Abia se alege acéstă ilegală comisiune şi Episcopulŭ de Romanŭ îndată îşĭ ia cuvêntulŭ spre a stabilí procedura cum sĕ se urmeze cu acéstă comisiune, cine sĕ o preşadă, unde sĕ funcţioneze.... Pentru D-deu, mĕ mai întrebŭ: în ce ţéră ne găsimŭ?... Cum? Nu suntŭ legĭ în acéstă ţéră emanate dela suveranitatea naţională, care sĕ prevadă chiar casulŭ judecăţei unui archiereu?... Ba da! există. Avemŭ chiar legea sinodală din 1872, care prevede expresŭ ipotesa acésta în alŭ doilea aliniatŭ alŭ art. 16 consacrândŭ până şi modulŭ de citaţiune ale archireilorŭ daţĭ în judecată. Şi dar mi-aşŭ permite de a întrebá: Care este canonulŭ din care mi-a scosŭ Sinodulŭ comisiunea acésta specială cu misiune de a cercetá acusaţiunile aduse archereului Calistratŭ? Dreptate a avutŭ archiereulŭ Calistratŭ de a nu se înfăţişá înaintea unei asemenea ante-canonice şi ante-legale comisiunĭ!... Dreptate a avutŭ de a protestá instituirea unui asemenea micŭ soboraşŭ, în care figurézá, pe lângă cei tăcuţĭ, şi duşmanulŭ sĕu celŭ mai declaratŭ!... Cu consciinţa împăcată, Sântulŭ Sinodŭ votézá următórea propunere eşită din canonica cugetare a Episcopului de Romanŭ, după mine ante-canonică şi ilegală: »Fiindcă P. S. Calistratŭ s'a opusŭ disposiţiunilorŭ Sântului Sinodŭ pentru judecata sa.... sĕ fie menţinutŭ archereulŭ Calistratŭ în starea actuală de dispensiune de la funcţiunile archieresci şi de calitatea de membru alŭ Sântului Sinodŭ.« Este votată cu 11 membri. Episcopulŭ de Argeşŭ, fidelŭ sistemului sĕu de abstenţiune, posiţiune comodă care-lŭ scutesce de a fi mai târdiu învinovăţitŭ de istorie că a fostŭ în partea taberei Primatului séu în aceea a archereului Calistratŭ, se abţine din nou dela votŭ. (Ilaritate). Póte aţĭ dorí sĕ sciţĭ ce făcea ministrulŭ cultelorŭ pe când se petreceau acestea în Sinodŭ? Nu vĕ potŭ spune. Şi de aceea, ca sĕ aflu şi éu acésta dinpreună cu D-vóstră toţĭ, i-am adresatŭ acéstă ioterpelare.... A! Cestiunea nu e terminată, on. d-nĭ senatorĭ, căcĭ unŭ nou motîvŭ de prigonire se învócă în contra archiereului Calistratŭ: »te-ai dusŭ şi ai făcutŭ apelŭ la judecata luméscă, prin urmare singurŭ te-ai exclusŭ din clerŭ!......

In acestŭ nou capŭ de acusare, Inalţii Prelaţĭ în vasta lorŭ sciinţă canonică vinŭ de-mĭ citézá de-odată articolĭ din Pidaliouŭ, că archireulŭ când se duce la judecata luméscă se exlude din clerŭ, dar se ferescŭ de a-mĭ citá în acelaşĭ timpŭ şi canónele ecumenice şi apostolice unde se dice cum se judecă unŭ archiereu, care este datŭ în judecată, se ferescŭ de a-mĭ citá canónele care mĕ îndrituescŭ de a alergá chiar la judecata luméscă, în casulŭ când în locŭ de judecătorĭ, întêlnescŭ numai prigonitorĭ!.... Vine archiereulŭ Calistratŭ şi dice respectuosŭ biuroului: Judecaţi-mĕ vĕ rogŭ, nu potŭ sĕ stau în suspensiune. »Nu te judecămŭ, vino şi-ţĭ cere ertare.« Vine sesiunea din anulŭ acesta; s'a deschisŭ Sf. Sinodŭ, archiereulŭ Calistratŭ se duce şi dice: binevoiţĭ sĕ mĕ judecaţĭ. Se încheiă unŭ procesŭ verbalŭ prin care Sf. Sinodŭ constată, că archireulŭ Calistratŭ a venitŭ cu suplica la Sinodŭ în cea după urmă di a şedinţelorŭ sinodale şi că n'a putută sĕ se ocupe de casulŭ sĕu. Aşa dar, credŭ că v'amŭ convinsŭ că archiereulŭ Calistratŭ rĕmâne nejudecatŭ. Intrebŭ: ce devinŭ canónele bisericescĭ după care unŭ archiereu cu promptitudine trebue sĕ fie judecatŭ? Vi le-amŭ citatŭ, nu insistŭ. Unde vĕ este unanimitatea voturilorŭ archiereilorŭ din Sinodŭ? A! d-lorŭ senatorĭ, tóte aceste canóne suntŭ călcate în picióre faţă cu archiereulŭ Calistratŭ Orleanu Bârlădeanulŭ. Pentru ce? Pentru că a refusatŭ sĕ iscălésca. Dar óre n'am avutŭ dreptulŭ sĕ fiu de o altă opiniune decâtŭ Prea Sfinţiile Vóstre? Şi dacă am avutŭ acestŭ dreptŭ pentru ce acéstă urgisire în contra mea?

I. P. S. S. Mitropolitulŭ Primatŭ: A ocărîtŭ pe episcopĭ!

D. G. Mârzescu: Eu primescŭ întreruptiunea I. P. S. S. Mitropolitului Ungro-Valachiei, pentru ce? Pentru că am avutŭ rara onóre ca fiu sufletescŭ de a-i luá apărarea chiar Inaltŭ Prea Sfinţiei Sale pe când se găsea Mitropolitŭ alŭ Moldovei, totŭ faţă cu acestŭ Sinodŭ. Şi vĕ aduceţĭ aminte cu câtă energiă v'am luatŭ apărarea, şi cu ce graţiosităţĭ canonice tratam pe Sinodŭ, şi pe atuncĭ nu eram legistŭ înstrăinatŭ de biserică, şi astădĭ când totŭ cu aceea energiă iau apărarea urgisitului arhiereu Calistratŭ, (Aplause) astădĭ suntŭ „legistŭ înstrĕinatŭ de biserică« după cum mi-se dice prin chiar actulŭ de acusare dresatŭ contra arhiereului Calistratŭ.

P. S. S. Episcopulŭ de Romanŭ: Nicĭ atuncĭ n'aţĭ avutŭ dreptate precum n'aveţĭ nicĭ astădĭ!

D. G. Mârzescu: Precum atuncĭ n'am avutŭ dreptate, nu am nicĭ acum, dice P. S. S. Episcopulŭ de Romanŭ.... Dar nu vedeţĭ că vĕ osîndiţĭ pe preşedintele Sinodului? (Rîsete, Aplause).

Intrebŭ prin urmare după acestŭ amvonŭ Constituţionalŭ pe d. ministru alŭ cultelorŭ: pentru ce a lăsatŭ ca unŭ arhiereu, care are dreptulŭ sĕ stea în Sinodŭ în virtutea legei din 72, pentru ce a lăsatŭ sĕ fie depărtatŭ în contra acestei legĭ, căcĭ în acéstă lege nu se dice că unŭ arhiereu care este suspendatŭ din serviciulŭ arhieriei, este eliminatŭ din sf. Sinodŭ. Mai multŭ decâtŭ atâtŭ: cum a lăsatŭ d-sa, sentinela tuturorŭ drepturilorŭ societăţei în sf. Sinodŭ, cum a lăsatŭ sĕ se calce canónele bisericei în privinţa arhiereului Calistratŭ? căcĭ elŭ a fostŭ suspendatŭ din serviciulŭ archieriei fără sĕ fie judecatŭ, şi canónele spunŭ anume că unŭ arhiereu nu póte fi suspendatŭ séu lipsitŭ de patrahirulŭ lui, fără sĕ fie mai ântâiu judecatŭ?

Credŭ D-lorŭ senatorĭ, că nu am atinsŭ nicĭ o dogmă fundamentală a religiunei părinţilorŭ noştri. Am luatŭ faptele numai, care în consciinţa mea le-am credutŭ în afară de legĭ şi de canónele consacrate prin legĭ. Le-am luatŭ, le-am disvoltatŭ, le-am demonstratŭ, căcĭ n'am credutŭ şi nu credŭ că pe frontispiciulŭ acestui Sinodŭ póte stá scrisŭ: mórte pentru toţĭ aceia carĭ nu suntŭ cu dênsulŭ!..... (Aplause).

TELEGRAMA PART. A „GAZ. TRANS."

Dicsŏ-St.-Martin, 10 Ianuariu n.

Erĭ s'a sĕvêrşitŭ însemnatulŭ actŭ de alegere de protopopŭ gr. or. alŭ Têrnavei inferióre în Cetatea de Baltă. Zelosulŭ parochŭ alŭ Cerghidului-mare, Nicolau Todoranŭ, unŭ tênĕrŭ de mare speranţă, a întrunitŭ maioritatea voturilorŭ de 36 dintre 46 votanţĭ. Gratulămŭ acelui tractŭ şi poporului entusiasmatŭ din Cetatea de Baltă pentru alegerea nimerită. Felicitărĭ comisarului consistorialŭ Zacharia Boiu pentru înţeléptа'i conducere a alegerei.

DIVERSE.

Demonstraţiune în teatru contra lui Bismarck. — Se scrie din Hamburg cu data de 27 Decemvre: »In teatrulŭ nostru Thalia s'a făcutŭ erĭ o demonstraţiune politică. In comedia „der Walzerkönig« dată pentru prima óră, a doua di de Crăciunŭ, comiciĭ favoriţi dela scena teatrului Thalia, Max şi Formes, aveau sĕ cânte unŭ couplet, cu refrenulŭ: »la Africa, la Camerun, la Angra — Pequena!« După ce, între aplausele sgomotóse ale publicului numerosŭ au doritŭ comicii ca unŭ şirŭ întregŭ de obiecte neplăcute sĕ dispară la Africa, la Camerun etc., cântară unŭ versŭ da capo, în care doriau, ca pe urîcioşii contrarĭ ai cancelarului, carĭ diceau totdéuna »Nu« şi carĭ nu voiau sĕ-i concedă unŭ alŭ doilea directorŭ în ministerulŭ de esterne, sĕ-i vedă duşĭ şi pe ei în Africa. Atuncĭ deodată publiculŭ spectatorŭ, mai cu sémă celŭ din rangulŭ alŭ doilea, din parterre şi de pe galeriă începu sĕ şuere şi sĕ fluere grozavŭ, şi aceste fluerăturĭ aflară rĕsunetŭ în rangulŭ I. Sgomotulŭ asurditorŭ durà mai multe minute neîntreruptŭ şi numai atuncĭ se potoli, când păşi pe scenă o actriţă favorită, care după retragerea comicilorŭ privia la publicŭ aşteptândŭ sĕ se liniştéscă. Publiculŭ, ce ocupa locurile mai eftine ale teatrului Thalia, face parte dintre credincioşiĭ aderenţĭ ai partidelorŭ, carĭ au denegatŭ cancelarului cele 20.000 de mărcĭ.

Mersulŭ şi ţinuta. Intre moştenirea cunoscutului scriitorŭ francesŭ Honoré de Balzac s'a găsitŭ şi »Teoria mersului şi ţinutei,« din care scótemŭ următórele: »Mişcarea încetŭ este, în esenţă, maiestetică, ea caracterisézá pe omulŭ, care are timpŭ, n'are ocupaţiune, e bogatŭ séu distinsŭ. Celŭ ce merge iute 'şĭ trădézá de jumĕtate secretulŭ sĕu: are grabă. Orĭ ce mişcare violentă, darea din mânĭ şi din picióre trădézá unŭ viţiu séu creşcere rea, lipsă de cultură şi de umblare în societate. Femeile, care au mişcărĭ strâmbe, colţuróse, unghiulare sunt fórte adeseorĭ virtuóse, dér tóte femeile, care au pĕcătuitŭ, se distingŭ prin o încântătóre rotundire, mlădiere a mişcărilorŭ lorŭ; fără rotundire nicĭ o graţiă. Acésta însĕ se esplică totŭ aşa de puţinŭ ca şi simpatia. Femeile, în mersŭ, trebue sĕ arăte totulŭ, dar sĕ nu lase nimicŭ sĕ se vadă, »pentru acésta suntŭ vestmintele« a disŭ o spirituală damă, »şi în îmbrăcăminte se cuprinde tótă societatea nóstră.« Sĕ i se ia femeei îmbrăcămintea şi cochetăria dispare, cu ea dispare pasiunea, iubirea. Popórele care pórtă numai şurţŭ nu cunoscŭ iubirea. Şi trebue o damă sĕ'şĭ ridice haina când umblă? O damă cu gustŭ nu ese de regulă nicĭodată pe timpŭ ploiosŭ séu pe noroiu, în totŭ casulŭ sub nicĭ o condiţiune nu trebue sĕ'şĭ ridice haina. Impĕrătesei Maria Teresia i-a fostŭ presentate odată trei princese, istorisesce unŭ vechiu diplomatŭ, ca sĕ alégă pe una din ele de soţiă pentru *.* Fără sĕ fi vorbitŭ unŭ cuvêntŭ cu ele se hotărî pentru a doua. »Le-amŭ vĕdutŭ scoborêndu-se din trăsură,« declarà ea mai târdiu diplomatului; »cea mai mare făcu unŭ pasŭ greşitŭ, cea de-a doua se scoborî în modŭ naturalŭ şi nesilitŭ; a treia a săritŭ chiarŭ. Cea mai mare prin urmare trebue că e stângace şi nedibace şi cea mai tênĕră sburdalnică, sglobiă şi uşóră de minte.« Şi aşa a şi fostŭ. Cei mai mulţĭ bărbaţĭ distinşĭ purtau capulŭ plecatŭ puţinŭ spre stânga, ca Fridericŭ celŭ Mare, Newton, Voltaire, Chateaubriand, Byron etc., numai Napoleon îlŭ ţinea fórte dreptŭ şi aşa privea în inima omului şi peste câmpurile de bătaiă. Chiar şi la femei frumóse şi graţióse se găsesce uşóra aplecare a capului spre partea stîngă, căcĭ graţia se opune liniei drepte.

† Necrologŭ. — Iacobŭ Moga, proprietarŭ în Frata, a rĕposatŭ Mercurĭ în 7 Ianuarie n. diua nascerei sale, în etate de 80 de anĭ. Rĕposatulŭ a fostŭ unŭ mare sprijinitorŭ alŭ scopurilorŭ naţionale şi alŭ sĕrăcimei. Averea a testat'o nepótei sale Ludovica Iulianŭ, fica preotului românŭ din Frata, pe care în lipsă de copii o adoptase.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu**

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.